

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет іноземної філології
Кафедра англійської мови

Дипломна робота магістра

з теми: **«ЗАСОБИ СТИЛІСТИЧНОГО СИНТАКСИСУ У ПРОМОВАХ
СУЧАСНИХ АМЕРИКАНСЬКИХ ПОЛІТИКІВ»**

Виконала: студентка 2 курсу,
групи Ang1-М 19 з
спеціальності 014 Середня освіта (Мова і
література (англійська) з додатковою
спеціальністю Середня освіта «Мова і
література (німецька)»
Білоус Анна Любомирівна

Керівник: Галайбіда О. В., кандидат
філологічних наук, доцент, доцент кафедри
англійської мови

Рецензент: Ладиняк Н. Б., кандидат
філологічних наук, доцент,
доцент кафедри української мови

Кам'янець-Подільський – 2020 р.

ЗМІСТ

ЗМІСТ

Вступ.....	4
РОЗДІЛ 1. ОСОБЛИВОСТІ ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ ТА ПУБЛІЧНОГО ВИСТУПУ.....	8
1.1. Загальна характеристика політичного дискурсу та його жанрів.....	13
1.2. Політичний дискурс як об'єкт лінгвістичних досліджень.....	13
1.3. Поняття публічного виступу. Жанри сучасного публічного виступу	18
1.4. Види промов та їхня структурно-композиційна будова	22
Висновок до розділу	27
РОЗДІЛ 2. СИНТАКСИЧНІ ЗАСОБИ УВИРАЗНЕННЯ ПУБЛІЧНОГО МОВЛЕННЯ.....	29
2.1. Стилiстичне навантаження рiзних типiв речень у промовах американських полiтикiв.....	29
2.2. Використання фiгур стилiстичного синтаксису у промовах американських полiтикiв.....	37
Висновок до розділу	41
РОЗДІЛ 3. ЗІСТАВНИЙ АСПЕКТ ЗАСТОСУВАННЯ ЗАСОБІВ СТИЛІСТИЧНОГО СИНТАКСИСУ У ПРОМОВАХ АМЕРИКАНСЬКИХ ПОЛІТИКІВ.....	43
3.1. Домінування конструкцій з повтором у промовах Джорджа Буша-молодшого.....	43
3.2. Особливості використання повтору у промовах Г. Клінтон	47
3.3. Специфіка використання цитат у промовах Барака Обама.....	51
3.4. Особливості політичного дискурсу Д. Трампа.....	56
Висновок до розділу	61

ВИСНОВКИ.....	63
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	67
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ ТА ЇХ УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ.....	75
ДОДАТКИ.....	85

ВСТУП

Особливості політичної комунікації як мовленнєвої діяльності, спрямованої на пропаганду певних ідей та емоційний вплив на громадян з метою залучення їх до політичних процесів є актуальним напрямком сучасних лінгвістичних досліджень.

Лексико-семантичний та синтаксично-стилістичний простори політичних комунікацій США, їхній евалюативний та прототипний компоненти та особливості були досліджені у працях Р.С. Помірка [71] та Т.С. Стецик [75]. Діапазон можливостей політичної лінгвістики був розглянутий Л.Б. Нагорною [63], концептуальні метафори американського дискурсу вивчала Л.Г. Богуславська [10], функціонування метафоричних фреймів та прототипів – П.А. Чілтон [89].

Актуальність роботи полягає у необхідності поглибленого системного дослідження використання стилістично-синтаксичних засобів та риторичних прийомів, які увиразнюють мовлення сучасних американських політиків та забезпечують емоційно-експресивний вплив на аудиторію.

Метою дипломної роботи є виявлення стилістичних можливостей синтаксичних конструкцій та аналіз специфіки вживання стилістично-синтаксичних засобів ораторського мистецтва у текстах політичних промов сучасних американських політиків.

Для досягнення цієї мети потрібно розв'язати такі **завдання**:

- з'ясувати поняття політичного дискурсу; описати основні підходи до лінгвістичного аналізу політичного дискурсу;
- схарактеризувати поняття публічного виступу та його жанри;
- проаналізувати види та структурно-композиційну будову політичних промов;
- визначити особливості синтаксичної організації промов сучасних американських політиків;

- виявити і проаналізувати стилістично-синтаксичні засоби, які американські політики використовують у своїх промовах;
- провести порівняльний аналіз використаних стилістично-синтаксичних засобів ораторського мистецтва.

Об'єктом дослідження є синтаксична організація промов сучасних американських політиків.

Предметом вивчення є специфіка використання стилістично-синтаксичних засобів ораторського мистецтва у промовах сучасних американських політиків.

Матеріалом дослідження слугували тексти промов Б. Обама, Дж. Буша-молодшого, Г. Клінтон та Д. Трампа, стенографічні записи цих промов, опубліковані в авторитетних інтернет-виданнях.

Методи дослідження. Основними у дослідженні є лінгвістичні методи, що визначаються метою та завданням роботи: *deskриптивний метод*, за допомогою якого виявлено та описано функціональні особливості досліджуваних засобів; *метод контекстуальної інтерпретації*, який слугував основою у встановленні особливостей функціонування синтаксично-стилістичних засобів ораторського мистецтва та актуалізації ними особливих значень у текстах промов; *зіставний аналіз*, для порівняльної характеристики використання стилістичних засобів синтаксису у промовах американських політиків; а також дослідницькі прийоми *лінгвістичного спостереження, класифікації, систематизації та кількісних підрахунків*.

Наукова новизна роботи полягає у системному вивченні стилістично-синтаксичних засобів ораторського мистецтва у функціонально-семантичному аспекті на матеріалі текстів промов сучасних американських політиків, а також у проведенні зіставного аналізу досліджуваного матеріалу та визначенні домінуючих засобів.

Теоретичне значення дослідження базується на розробці актуальних питань, що відносяться до теорії вивчення мовних засобів ораторського

мистецтва. Дане дослідження виділяє основні стилістично-синтаксичні засоби у текстах промов американських політиків, надаючи порівняльну характеристику їхнього використання.

Практичне значення одержаних результатів, полягає у тому, що матеріал даної роботи може бути використаний при вивченні політичного дискурсу, на заняттях із навчальної дисципліни Стилістика англійської мови, в науково-дослідній роботі студентів.

Апробація роботи. Основні положення дослідження відображені у виступах на VI Міжнародній студентській Інтернет-конференції «Англійська мова у міждисциплінарному контексті безперервної освіти», 12-20 квітня 2018 р., звітній науковій конференції студентів і магістрантів за підсумками науково-дослідної роботи у 2017-2018 навчальному році (Кам'янець-Подільський, квітень 2018 р.), II міжнародній науково-практичній конференції «Мова та мовлення: лінгвокультурологічний, комунікативний та дидактичний аспекти» 20-21 листопада 2020 року та статті: Vilous Anna. Political discourse as a communicative phenomenon // Матеріали VI Міжнародної студентської Інтернет-конференції «Англійська мова у міждисциплінарному контексті безперервної освіти». 12 - 20 квітня 2018 р. Р.93-107.

Структура роботи. Дипломне дослідження складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу та загальних висновків до всієї роботи, списку використаних джерел та джерел ілюстративного матеріалу, а також додатків. Загальний обсяг роботи – 88 сторінок.

У **ВСТУПІ** обґрунтовано актуальність обраної тематики, визначено новизну, об'єкт, предмет, мету та завдання, методи та матеріал дослідження.

У **ПЕРШОМУ РОЗДІЛІ** розглянуто поняття політичного дискурсу, підходи до лінгвістичного аналізу політичного дискурсу, описано поняття публічного виступу та його жанрів, визначено види промов та проаналізовано їхню структуру, структурно-композиційну побудову ораторського виступу.

У **ДРУГОМУ РОЗДІЛІ** проаналізовано використання найбільш частотних стилістично-синтаксичних засобів ораторського мистецтва у промовах американських політиків. Описано стилістичне навантаження різних типів речень у промовах американських політиків.

У **ТРЕТЬОМУ РОЗДІЛІ** визначено домінуючі засоби стилістичного синтаксису у промовах Дж. Буша-молодшого, Б. Обама. Г. Клінтон та Д. Трампа. Також, було здійснено кількісно-порівняльний аналіз використання стилістично-синтаксичних мовних засобів у їхніх політичних текстах.

У **ВИСНОВКАХ** підведено підсумки проведеного дослідження та окреслено перспективи подальших розвідок.

ВИСНОВКИ

Політичний дискурс є складним комплексним поняттям. У нашій роботі ми розглянули аспекти синтаксичної складової політичного дискурсу. Дотримуємося визначення, що дискурс – це складне комунікативне явище, яке складається з тексту та екстралінгвальних, соціокультурних, прагматичних та інших факторів, таких як наміри, погляди, фонові знання адресата. Мова в теорії дискурсу аналізу розглядається як цілеспрямована соціальна дія, як компонент, що бере участь у взаємодії між людьми, в когнітивних процесах формування їхньої свідомості. Загалом же поняттям «дискурс» сьогодні позначається будь-яке явище дійсності, що має знакову природу і є певним чином структуроване, включаючи мітинги, дебати, спектаклі, тощо. Політичний дискурс розглядається лінгвістами як об'єкт лінгвокультурологічного вивчення, як вторинна мовна підсистема з певними функціями, словником та комунікативним впливом. Він містить комунікативний, евалюативний та маніпулятивний компоненти.

Політичний дискурс як об'єкт лінгвістичних досліджень вивчають з позиції лінгвістики тексту, а також у прагматичному (комунікативно-функціональному), соціолінгвістичному, когнітивному та семіотичному аспектах. Основною відмінністю політичного дискурсу від інших видів дискурсу (побутового, рекламного, академічного та юридичного та інші) є його звертання до уже існуючої системи цінностей в даному суспільстві. Головною технікою переконання в політичному дискурсі є пропаганда – засіб маніпулювання свідомістю людей за допомогою мови.

Аналіз політичного тексту, а також дослідження його елементів передбачає вивчення рівня впливу політичного тексту на реципієнта, сприйняття адресатом різних мовних, соціальних, культурологічних, економічних, політичних, національних та інших чинників, що впливають на розуміння комунікативно-прагматичних намірів автора.

Серед жанрів політичного виступу виокремлюють промови, партійні програми, маніфести, виступи на парламентських та передвиборних дебатах, доповіді лідерів партій на конференціях, зустрічах. Різновидами політичних промов є переможна, інавгураційна, інформаційна промова, агітаційна промова.

Основним елементом успішності промови є правильна структурно-композиційна побудова промов. Виділяють три-, чотири-, п'ятикомпонентну структуру промов, але популярністю користується чотирикомпонентна.

Вибір синтаксичної будови речення, засобів стилістичного синтаксису зумовлений комунікативною метою висловлювання. Здійснений нами аналіз текстів промов сучасних американських політиків засвідчив, що для синтаксичної структури цих промов характерним є вживання простих ускладнених речень та складних багатоконпонентних речень, зорієнтованих на якнайбільше семантичне наповнення повідомлення та здійснення впливу на слухачів.

Синтаксично-стилістичні засоби відіграють важливу роль у донесенні теми промови та її основної ідеї слухачам, переконанні слухачів у правильності висловлених оратором думок, здійсненні на них емоційного впливу. Вони допомагають стилістично увиразнити будь-який політичний виступ та слугують способом маніпулювання свідомістю слухачів. Проведений в дослідженні аналіз дає змогу окреслити арсенал синтаксичних одиниць експресивності, яким користуються політики у своїх промовах. Серед них досить уживаними є еліпсовані, емпатичні, інверсовані та відокремлені конструкції. Найбільш уживаними стилістичними фігурами у мовленні політиків є найрізноманітніші повтори, паралельні конструкції, порівняння, які надають певної ритмічності та емоційної забарвленості промовам, є своєрідною формою виразної мови, посилюють експресію висловленого в цілому.

У Дж. Буша-молодшого домінує вживання різних форм повторів. За допомогою цього стилістично-синтаксичного засобу він не тільки надає емоційної забарвленості своїм промовам, але й також підкреслює ключові моменти та слова, на які аудиторія його слухачів має звернути увагу.

Б. Обама часто використовує цитування біблійних текстів та зачитує вислови своїх попередників у своїх публічних виступах. Це надає його промовам глибокий підтекст, своєрідну конотацію, надає історичного та соціального підґрунтя його промовам, що, у свою чергу, робить їх цікавими, інтелектуальними та повчальними.

Г. Клінтон часто звертається до такого стилістично-синтаксичного засобу як полісиндетон. Повтор різних типів сполучників дає їй змогу сповільнити мовлення і слугує виділенню важливих слів, надає мові її промов переконливого та урочистого відтінку.

Для мовлення промов Д.Трампа характерний спрощений синтаксис: використання простих речень, фрагментарних синтаксичних структур, повтор окремих лексичних елементів. Досить активно політик послуговується риторичними запитаннями, за допомогою яких намагається залучити аудиторію до активного сприйняття промови, а також вставними словами, які він використовує для надання своїм промовам певного модального або емоційного забарвлення, а також для забезпечення композиційно-сислової організації тексту промов.

Було здійснено порівняльну характеристику кількісного використання стилістично-синтаксичних засобів ораторського мистецтва у промовах Б. Обама, Дж. Буша-молодшого, Г. Клінтон та Д. Трампа. Можна зазначити, що даний аналіз засвідчив, що політики використовують різну кількість стилістичних засобів, але майже у всіх присутні такі традиційні засоби як риторичні питання, повтори, цитати.

За результатами нашого дослідження, було зроблено висновок, що в промовах Дж. Буша-молодшого, Б. Обама, Г. Клінтон та Д. Трампа вживається

різна кількість стилістично-синтаксичних засобів, що зумовлено індивідуальними особливостями мовлення політиків, місцем виголошення промов та специфікою аудиторії. Спільним у їхніх промовах є вживання значної кількості повторів, інверсованих конструкцій та риторичних запитань.

Всього в роботі було досліджено 299 одиниць стилістично-синтаксичних засобів ораторського мистецтва. Більш детальний статистичний аналіз використаних засобів ораторського мистецтва даними політиками наданий у додатках до цієї роботи (Додатки А, Б, В, Д).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алтунян А.Г. Анализ политических текстов: Учебное пособие. М.: Университетская книга; Логос, 2006. 384 с.
2. Аннушкин В. И. Первая русская "риторика". М. : Знание, 1989. 64 с.
3. Ахманова О. С. Словарь лингвистических терминов [4-е изд., стереотип.]. М. : КомКнига, 2007. 576 с.
4. Барский Ф. И. Постнеклассическая психология. Социальный конструкционизм и нарративный подход [Электронный ресурс] / Ф. И. Барский // Из тезисов «круглого стола» «Нарративная психология» на конференции «Ломоносов-2005». URL: <http://tinyurl.com/n38ab9c>
5. Басырова Н.Т. Политический дискурс. URL: http://www.rusnauka.com/15_NPN_2009/Politologia/46717.doc.htm.
6. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : підручник 2-ге вид., доп. К.: ВЦ „Академія”, 2009. 376 с.
7. Бахтин М.М. Проблема речевых жанров // Социальная психолінгвістика. Москва: Лабиринт, 2007. С. 197–236.
8. Бенвенист Э. Общая лингвистика. М., 1989. 276 с.
9. Богуславська Л. Г. Ораторське мистецтво як складова особистісної успішності. *Вісник Придніпровської державної академії будівництва та архітектури*. 2014. Випуск № 12. С. 45–46.
10. Будаев Э. В., Чудинов А. П. Современная политическая лингвистика. Екатеринбург, 2006. 281 с. URL: <http://tinyurl.com/kljoeu4>
11. Вандишев В. М. Риторика : экскурс в історію вчень і понять : навч. посібник. К.: Кондор, 2006. 188 с.
12. Введенська Л. А., Павлова Л. Г. Культура та мистецтво мови. Сучасна риторика. Ростов-на-Дону : Видавництво «Фенікс», 1998 р. 576 с.
13. Виноградов В. В. Стилистика. Теория поэтической речи. Поэтика. М., 1963. 256 с.

14. Васильева Э. Роль вводных элементов в создании функционально-стилевых характеристик текста. // Семантика и синтаксис текста. – Куйбышев, 1988. – С. 30 – 39.
15. Выговская В.А. Вставные конструкции как характерная особенность синтаксиса Льва Толстого. *Мова і культура*. V Міжнародна наукова конференція. К.: Collegium, 1997. С. 29–33.
16. Гайдукевич К. А. Предмет та класифікації риторики у науковій думці останньої чверті ХХ – початку ХХІ століття. *Культура і сучасність*. 2013. – Випуск № 1. С. 59–65.
17. Гайкова О. В. Предвыборный дискурс как жанр политической коммуникации (На материале английского языка): Дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04. Волгоград, 2003. 211 с.
18. Ганич Д. І., Олійник І. С. Словник лінгвістичних термінів. К.: Вища школа, 1991. 75 с.
19. Герета Н. М. Діалог як складник чужого мовлення. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова* : збірник наукових праць / [відп. ред. А. П. Грищенко]. К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2006. С. 71–77. (Серія 10 «Проблеми лексикології і граматики української мови» ; вип. II).
20. Грищенко Т. Б. Риторика : навчальний посібник. К. : НАУ, 2006. 254 с. URL: <http://studentbooks.com.ua/content/view/136/46/1/13/>
21. Голуб Н. Ораторська мова в дискурсивному аспекті. *Вісник ЛНУ ім. Тараса Шевченка*. 2010. Випуск №22 (209). С. 5-14.
22. Горелов И.Н., Седов К.Ф. Основы психолингвистики: учебное пособие. Москва: Лабиринт, 2001. 256 с.
23. Гуйванюк Н. Експресивний синтаксис: досягнення і проблеми. *Актуальні проблеми синтаксису*: [матеріали Міжнародної наукової конференції]. Чернівці: Рута, 2006. С. 267–275.

24. Гулей М.Д. Структурно-композиційна організація тексту політичної публічної промови. Тези Всеукраїнської наукової філологічної конференції „*Проблеми сучасної світової літератури та лінгвістики*”. Черкаси : Редакційно-видавничий центр ЧІТІ, 2001. С. 62–65.
25. Діденко М. О. Політичний виступ як тип тексту: автореферат на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук. Одеса, 2001. 19 с.
26. Демьянков В.З. Политический дискурс как предмет политологической филологии. *Политическая наука. Политический дискурс: История и современные исследования*. 2002. Выпуск № 3. С. 32–43.
27. Дзюбишина-Мельник Н. Я. Ще один стиль української літературної мови. *Культура слова*. 1994. Выпуск № 45. С. 14–20.
28. Єфімов Л. П. Стилїстика англїйської мови і дискурсивний аналіз. Вінниця: Нова книга, 2004. 240 с.
29. Єрмоленко С. Я. Синтаксис і семантична стилїстика. К., 1988. 200 с.
30. Єрмоленко С. Я. Стилїстика сучасної української літературної мови в контексті слов'янських стилїстик. *Мовознавство*. 1998. Выпуск № 2–3. С. 25–36.
31. Єрушевич Г. Д. , Мельник. Я. Г. Вступ до риторики. Івано-Франківськ : Плай, 2001. 114 с.
32. Земская Е. А. Русская разговорная речь. М. : Наука, 1973. 485 с.
33. Земская Е.А. Язык как деятельность: Морфема. Слово. Речь. М.: Языки славянской культуры, 2004. 250 с.
34. Зубков М. Г. Сучасне ділове мовлення. Х. : Книжк. клуб “Клуб сімейного дозвілля”, 2007. 448 с.
35. Ильин М.В. Политический дискурс как предмет анализа. *Политическая наука: Сб. научных трудов/РАН. ИНИОН. М.*, 2002. С. 7-19.
36. Карабан В. І. Переклад англїйської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилїстичні проблеми. Вінниця: Нова Книга, 2002. 302 с.

37. Карпчук Н. П. Адресованість в офіційному та неофіційному англомовному дискурсі (комунікативно-прагматичний аналіз): монографія. Луцьк: РВВ «Вежа» Волинський державний університет імені Лесі Українки, 2006. 162 с.
38. Карнеги Д. Б. Как вырабатывать уверенность в себе и влиять на людей, выступая публично : пер. с англ. М. : Вече, 2003. 656 с.
39. Клименко Ірина. Теоретичні засади лінгвістичного аналізу політичного дискурсу. URL: <http://tinyurl.com/o2f8t6x>;
40. Ключев Є. В. Риторичні фігури. К. : Вища школа, 2006. 211 с.
41. Козуб Л. Мовні засоби впливу у сучасному англомовному політичному дискурсі. *Studia methodologica*. Випуск 32. Тернопіль: Редакційно-видавничий відділ ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2011. С. 51–53.
42. Кононенко В.І. Проблеми стилістичного синтаксису. 1975. Випуск № 4. С. 25–36.
43. Копніна Г. А. Речевое манипулирование : учеб. пособие. [2-е издание]. М. : Флинта, 2008. 176 с.
44. Колотілова Н. А. Риторика : навч. посібник. К. : Центр учбової літератури, 2007. 232 с. URL:
http://www.ebooktime.net/book_390_glava_5_%D0%9F%D0%A0%D0%9%D0%9C%D0%9E%D0%92%D0%90.html
45. Кочерган М. П. Основи зіставного мовознавства : підручник. К. : Академія, 2006. 424 с.
46. Крикун В. Ю. Риторика як наука та навчальна дисципліна: *історія і сучасність*. *Гілея : науковий вісник*. 2014. Випуск № 87. С. 301–305.
47. Кулик Б. М., Масюкевич О. М. Збірник вправ з стилістики. К., 1958. 304 с.
48. Кухаренко В.А. Інтерпретація тексту. Вінниця: Нова книга, 2004. 261 с.
49. Кухаренко В. А. Практикум по стилістике английского языка. М. : Флинта: Наука, 2009. 84 с.
50. Лобода Ю. А. Відтворення семантичних та оцінних конотацій метафори у перекладі промов Барака та Мішель Обама. URL:

http://www.philology.kiev.ua/library/zagal/Movni_i_konceptualni_2010_31/80_86.pdf

51. Масгутова Н. Г. Методическая система обучения основам риторики студентов нефилологических специальностей вузов : дис. на соискание учен. степ. канд. пед. наук : спец. 13.00.02 "Теория и методика обучения и воспитания (русский язык)". М. : Московский педагогический государственный университет, 2003. 187 с.
52. Мартин Н.В. Особливості англomовного політичного образу в медіа просторі. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія"*. 2013. Випуск №. 38. С. 18–20.
53. Мацюк З. О. Риторика – наука чи мистецтво? Сучасна педагогічна риторика : теорія, практика, міжпредметні зв'язки : зб. наук. праць за мат. наук. семінару / відп. ред. : Т. А. Космеда ; Львівський держ. ун-т внутр. справ. Львів : ПАІС, 2007. С. 109–120.
54. Мацько Л. І, Мацько О. М.. Риторика : навчальний посібник. К. : Вища школа, 2003. 311 с.
55. Мацько О.М. Мовні формули у дипломатичних текстах сучасної української мови (функціонально-стилістичний аналіз): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.01 «Українська мова» / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. К., 2001. 19 с.
56. Мельник І. В. Типи комунікативних стратегій. *Studia Linqvistica*. К., 2011. Випуск № 5. С. 377–380.
57. Мельник Ю. Б. Методика підготовки до наукової доповіді. *Теорія і практика упр. соц. Системами : філос., психологія, педагогіка, соціол.* 2012. Випуск № 1. С. 29–33.
58. Михалева О. Л. Политический дискурс: специфика манипулятивного воздействия. М. : Academia, 2009. 256 с.
59. Мойсієнко А.К. Сучасна укр мова. Синтаксис простого ускладненого речення. К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2009. 208 с.

60. Нагорна Л. Б. Політична мова і мовна політика: діапазон можливостей політичної лінгвістики. НАН України; Інститут політичних і етнонаціональних досліджень. К.: Світогляд, 2005. 316 с.
61. Новикова А. М. Содержание языковой картины политического мира. *Перевод и сопоставительная лингвистика*. 2016. Выпуск № 12. С. 111–113.
62. Непийвода Н. Ф. Мова української науково-технічної літератури (функціонально-стилістичний аспект). К. : ТОВ “Міжнар. фін. агенція”, 1997. 303 с.
63. Озадовська Л. О. Мова у контексті діалогу. *Філософська думка*. 2004. Выпуск №3. С. 26.
64. Олійник О. Б. Риторика : навчальний посібник. К. : Кондор, 2009. 170 с.
65. Осипова Н. П. Ораторське мистецтво : навчальний посібник для студентів вищ. навч. закл. юрид. спец. Видання друге за ред. професора Н. П. Осипової. Х.: Одісей, 2006. 144 с.
66. Панин В.В. Политический дискурс: язык двусмысленности. *Современная политическая лингвистика: Материалы научной конференции*. Екатеринбург, 2003. С. 122-124.
67. Пешковский А. М. Русский синтаксис в научном освещении. 8-ое изд. М.: *Языки славянской культуры*, 2001. 544 с.
68. Помірко Р. С. Мовні дихотомії у політичному дискурсі США та України. *Вісник Львівського університету. Серія іноземні мови. ЛНУ імені Івана Франка*. 2012. Выпуск № 19. С. 219–224.
69. Пильгун Е. В. Концептуализация инаугурационного дискурса президентов США. URL: http://elib.bsu.by/bitstream/123456789/57428/1/pilgun_Aktyalnie_voprosi.pdf
70. Ребрик С. Б. Презентация : Подготовка и проведение: 10 уроков: руководство для корпоративного и индивидуального обучения & Дайджест из книг С. Ребрика. М. : ЭКСМО, 2005. 200 с.
71. Сагач Г. М. Живе слово лектора. К., 1989. Выпуск 2. С. 16–17.

72. Самойленко Т. В. Публичная речь. Секретарь-реферет: 2005, Выпуск № 1. С. 48–49.
73. Серажим К. С. Сучасний український політичний дискурс: формування нового стилістичного канону. *Наукові записки Інституту журналістики* / Гол. ред. В.Різун. К.: КНУ імені Тараса Шевченка, 2002. Т. 8 (липень – вересень). С. 88–94.
74. Славова Л.Л. Мовна особистість політика: когнітивно-дискурсивний аспект: монографія. Житомир: Вид. ЖДУ ім. І. Франка, 2010. 358 с.
75. Стецик Т. С. Лінгво-психологічні особливості американського політичного дискурсу у ХХ–ХХІ століттях. *Наукові записки Національного університету „Острозька академія”*. Серія „Філологічна”. Острог: Вид-во Нац. ун-ту „Острозька академія”, 2014. Выпуск № 44. С. 296–299.
76. Стилистический энциклопедический словарь русского языка / под ред. М.Н.Кожиной. 2-е изд., испр. и доп. М. : Флинта : Наука, 2006. 696 с.
77. Ущина В. А. Соціолінгвістична категорія домінантності та її реалізація в англomовному політичному дискурсі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 "Германські мови" / К., 2003. 19 с.
78. Фролова І. Є. Стратегія конфронтації в англomовному дискурсі : монографія. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2009. 344 с.
79. Халатян А.Б. Предвыборный дискурс: жанровое своеобразие и специфика языкового воплощения (на материале текстов предвыборных кампаний 2008 г. в России и США). 2011. 25 с.
80. Худолій А. О. Функціональні зміни у мові американської публіцистики кінця ХХ – початку ХХІ : монографія. НаУОА, 2006. 384 с.
81. Чудинов А. П. Дискурсивные характеристики политической коммуникации. *Политическая лингвистика*. М., 2012. Выпуск № 2. С. 40.
82. Шейгал Е. И. Семиотика политического дискурса : автореф. дис. ... д-ра филол. наук : 10.02.01, 10.02.19. Волгоград, 2000. 31 с.

83. Шейко В. М., Кушнарєнко Н. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності : підручник. 4-те вид., випр. і доп. К. : Знання, 2004. 307 с.
84. Якубовська М. Г. Інформаційне середовище ВНЗ як засіб формування цінностей студентів. *Інформаційна освіта та комунікативні технології XXI століття*: зб. матеріалів. V Міжнар. наук.- практ. конф. (Одеса, 13-15 вересня 2012 року) / [під заг. ред. В.Г.Спрінсяна]. Одеса : Симэкс–Принт, 2012. С. 201–213.
85. Bell, V. (1995). Negotiation in the workplace: The view from a political linguist. In: *The discourse of negotiation: Studies of language in the workplace*. Oxford etc.: Pergamon. P. 41–58.
86. Chilton P. A. *Analysing Political Discourse : Theory and Practice*. *Analysing Political Discourse: Theory and Practice* – London, Routledge, 2004. P. 224–228.
87. Dijk T. *Discourse, knowledge, power and politics: Lecture CADAAD*, University of Narcelona. Hertfordshire. 40 p.
88. Fairclough N. *Genres in Political Discourse*. *Concise Encyclopedia of Pragmatics*. Oxford: Elsevier Science Ltd., 2009. P. 293-298. *Politics English–Russian Dictionary*. URL: http://politics_en_ru.academic.ru/41660/victory_speech.a
89. Jones E. E., Pittman T. S. Toward a general theory of strategic selfpresentation in J. Suls. *Psychological perspective on the self*. Hillsdale, NJ : Erlbaum. P. 231–261.
90. Lackoff G. *Understanding Trump*: веб–сайт. URL: <https://georgelakoff.com/2016/07/23/understanding-trump-2/>
91. Suleiman C., O’Connell D. Race and gender in current American politics: a discourse-analytic perspective. *Journal of Psycholinguistic Research*. Vol 37. 2008. P. 373-389.
92. Trent, Judith S. and Friendenberg, Robert V. *Political Campaign Communication Principles and Practices*. Praeger, 1991. P. 150-165
93. Wodak Ruth. *Critical Discourse Analysis: History, Agenda, Theory, and Methodology*: веб–сайт. URL: <http://tinyurl.com/pnxmulr>

94. Wodak, R. (2006). Mediation between discourse and society: assessing cognitive approaches in CDA. *Discourse and society*. Vol. № 8. P. 179—190.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ ТА ЇХ УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

1. Clinton 1. Hillary R. Clinton. Announcing Suspension of Presidential Campaign: веб-сайт. URL:
<http://www.nytimes.com/2008/06/07/us/politics/07text-clinton.html>
2. Clinton 2. Hillary R. Clinton. Presidential Campaign Concession Address: веб-сайт. URL:
<https://www.americanrhetoric.com/speeches/hillaryclinton2016campaignconcession.htm>
3. Clinton 3. Hillary R. Clinton. Speech about election to New York Senate: веб-сайт. URL: <https://www.nytimes.com/2000/11/08/politics/hillary-clinton-elected-to-senate-from-new-york.html>
4. Clinton 4. Hillary R. Clinton. Democratic National Convention Keynote Address: веб-сайт. URL:
<https://www.americanrhetoric.com/speeches/convention2008/hillaryclinton2008dnc.htm>
5. Clinton 5. Hillary R. Clinton. Common Ground Award Address Honoring J.Christopher Stevens: веб-сайт. URL:
<https://2009-2017.state.gov/secretary/20092013clinton/rm/2012/11/200357.htm>
6. Clinton 6. Hillary R. Clinton. International Human Rights Day Address at Palais des Nations: веб-сайт. URL:
<https://2009-2017.state.gov/secretary/20092013clinton/rm/2011/12/178368.htm>

7. Clinton 7. Hillary R. Clinton. Address to the United Nations Commission on the Status of Women: веб-сайт. URL:
<https://www.americanrhetoric.com/speeches/hillaryclintonuncommissiononwomen.htm>
8. Clinton 8. Hillary R. Clinton. Democratic Presidential Nomination Acceptance: веб-сайт. URL:
<https://www.americanrhetoric.com/speeches/convention2016/hillaryclinton2016dnc.htm>
9. Clinton 9. Hillary R. Clinton. Speech on the Human Rights Agenda for the 21st Century: веб-сайт. URL:
<https://www.c-span.org/video/?290659-1/secretary-hillary-clinton-human-rights>
10. Clinton 10. Hillary R. Clinton. Remarks to the U. N. 4TH World Conference on Women Plenary Session: веб-сайт. URL:
<http://www.americanrhetoric.com/speeches/hillaryclintonbeijingspeech.htm>
11. Clinton 11. Hillary R. Clinton. Remarks on the Situation in Libya and Resolution: веб-сайт. URL:
<http://www.americanrhetoric.com/speeches/hillaryclintonresolution.htm>
12. Clinton 12. Hillary. R. Clinton. Hillary Clinton's speech in Denver: веб-сайт. URL:
<https://www.theguardian.com/world/2008/aug/27/uselections2008.hillaryclinton>
13. Clinton 13. Hillary R. Clinton. Declaration of Universal Human Rights: веб-сайт. URL:
https://clinton3.nara.gov/WH/EOP/First_Lady/html/generalspeeches/1997/unspeeches.html
14. Clinton 14. Hillary. R. Clinton. Hillary Rodham Clinton's Victory Speech: веб-сайт. URL:
<http://www.nytimes.com/2000/11/08/politics/text-hillary-rodham-clinton-acutes-victory-speech.html>
15. Clinton 15. Hillary. R. Clinton. Remarks by the first lady Hillary Rodham Clinton: веб-сайт. URL:

<https://www.un.org/esa/gopher-data/conf/fwcw/conf/gov/950905175653.txt>

16. Clinton 16. Hillary R. Clinton. Remarks delivered by US Secretary of State Hillary Clinton at George Washington University: веб-сайт. URL:
<https://www.iranwatch.org/library/government/united-states/executive-branch/department-state/remarks-secretary-state-hillary-rodham-clinton-and-secretary-defense-robert-gates>
17. Clinton 17. Hillary Clinton. The first Trump-Clinton presidential debate: веб-сайт. URL:
https://www.washingtonpost.com/news/the-fix/wp/2016/09/26/the-first-trump-clinton-presidential-debate-transcript-annotated/?utm_term=.c1d8f5c54d27
18. George H.W. Bush 1. Republican National Convention Acceptance Address: веб-сайт. URL:
<http://www.americanrhetoric.com/speeches/georgehbush1988rnc.htm>
19. George W. Bush 1. George W. Bush. 9/11 Address to the Nation: веб-сайт. URL:
<https://www.americanrhetoric.com/speeches/gwbush911addresstothetation.htm>
20. George W. Bush 2. Remarks By The President George Bush : Violence in Iraq & The War on Terror : Address to the American Legion: веб-сайт. URL:
<http://www.whitehouse.gov/remarks-president-violance-in-iraq-and-the-war-on-theterror>.
21. George W. Bush 3. Inaugural address 'No justice without freedom': веб-сайт. URL:
<http://edition.cnn.com/2005/ALLPOLITICS/01/20/bush.transcript/>
22. George. W. Bush 4. Welcoming of Members of the 2008 United States Summer Olympic and Paralympic Teams to the White House: веб-сайт. URL:
<http://georgewbush-hitehouse.archives.gov/news/releases/2008/10/20081007.html>
23. George W. Bush 5. 2000 Victory Speech: веб-сайт. URL:
<https://www.americanrhetoric.com/speeches/gwbush2000victoryspeech.htm>
24. George W. Bush 6. United Nations General Assembly Address: веб-сайт. URL:
<https://www.americanrhetoric.com/speeches/gwbushunitednations2004.htm>

25. George W. Bush 7. Iraq Strategy Address at the U.S. Naval Academy: веб-сайт. URL: <http://edition.cnn.com/2005/POLITICS/11/30/us.iraq/>
26. George W. Bush 8. Fifth Presidential State of the Union Address: веб-сайт. URL: <https://www.c-span.org/video/?190900-2/2006-state-union-address>
27. George W. Bush 9. Speech at Bob Jones University in South Carolina: веб-сайт. URL: <https://www.washingtonpost.com/archive/politics/2000/03/06/in-george-w-bushs-own-words/73aa08bf-abb0-4f0f-a8b7-4e09d8aa62cd/>
28. George W. Bush 10. Address Accepting the Presidential Nomination at the Republican National Convention in Philadelphia: веб-сайт. URL: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/?pid=25954>
29. George W. Bush 11. Address on stem cell research: веб-сайт. URL: <http://edition.cnn.com/2001/ALLPOLITICS/08/09/bush.transcript/>
30. George W. Bush 12. Inaugural Addresses of the Presidents of the United States. 1989: веб-сайт. URL: <http://www.bartleby.com/124/pres66.html>
31. George W. Bush 13 . Farewell Address to the Nation: веб-сайт. URL: <http://www.americanrhetoric.com/speeches/gwbushfarewelladdress.htm>
32. George W. Bush 14. Flight 93 Memorial Dedication Speech: веб-сайт. URL: <http://newsbusters.org/blogs/noel-sheppard/2011/09/10/george-w-bushs-flight-93-memorial-dedication-speech>
33. George W. Bush 15. No Child Left Behind Bill Signing Address: веб-сайт. URL: <http://www.americanrhetoric.com/speeches/gwbushnochildleftbehindsigning.htm>
34. George W. Bush 16. Victory Speech 2000: веб-сайт. URL: <http://www.americanrhetoric.com/speeches/gwbush2000victoryspeech.htm>
35. George W. Bush 17. George W. Bush and Pope Benedict. Remark at Arrival Ceremony: веб-сайт. URL: <http://www.washingtonpost.com/wpdyn/content/article/2008/04/16/AR2008041601588.html>

36. George W. Bush 18. 9/11 Pentagon Remembrance Address: веб-сайт. URL:
<https://www.americanrhetoric.com/speeches/gwbush911pentagonmemorial2001.htm>
37. McCain 1. John McCain's speech about Obama politics: веб-сайт. URL:
<https://www.ft.com/content/c6f03f34-7af3-11dd-adbe-000077b07658>
38. Obama 1. Barack Obama's re-election speech: веб-сайт. URL:
<https://www.bbc.com/news/world-20236369>
39. Obama 2. Barack Obama. Victory speech in Chicago, 2012: веб-сайт. URL:
<https://www.theguardian.com/world/2012/nov/07/barack-obama-speech-full-text>
40. Obama 3. Barack Obama. Text of President Barack Obama's Speech to Africa from Ghana: веб-сайт. URL:
<http://gachara.wordpress.com/2009/07/11/textofpresident-barack-obamas-speech-to-africa-from-ghana>.
41. Obama 4. Barack Obama. Inaugural Address: веб-сайт. URL:
<https://www.whitehouse.gov/blog/2009/01/21/president-barack-obamas-inaugural-address>
42. Obama 5. Barack Obama. Senate Floor Speech on Voting Rights Act Reauthorization: веб-сайт. URL:
<https://www.americanrhetoric.com/speeches/barackobama/barackobamasenatespeechonvotingrightsactrenewal.htm>
43. Obama 6. Barack Obama. Remarks by the President at Cairo University, 6-04-09: веб-сайт. URL:
<https://www.whitehouse.gov/the-press-office/remarks-president-cairo-university-6-04-09>
44. Obama 7. Barack Obama's Innaugural Address: веб-сайт. URL:
https://obamawhitehouse.archives.gov/realitycheck/the_press_office/President_Barack_Obamas_Inaugural_Address
45. Obama 8. Barack Obama. Remarks by the President on the Iran Nuclear Deal: веб-сайт. URL:

<https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2015/08/05/remarks-resident-iran-nuclear-deal>

46. Obama 9. Barack Obama's Remarks on Cyber-Security: веб-сайт. URL:
<https://www.nytimes.com/2009/05/29/us/politics/29obama.text.html>
47. Obama 10. Barack Obama. Announcement about Nominating of Key Economic Team Members: веб-сайт. URL:
<http://www.americanrhetoric.com/speeches/barackobama/barackobamaeconomicteamannouncement.htm>
48. Obama 11. Barack Obama. Address to the Nation on U.S. Military Action in Syria: веб-сайт. URL:
<http://www.americanrhetoric.com/speeches/barackobama/barackobamasyrrianation.htm>
49. Obama 12. Barack Obama. Speech at Hradcany Square in Prague: веб-сайт. URL:
<http://www.americanrhetoric.com/speeches/barackobama/barackobamaprague-speech.htm>
50. Obama 13. Barack Obama's Remarks by the President in a National Address to America's Schoolchildren: веб-сайт. URL:
<https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/remarks-president-a-national-address-americas-schoolchildren>
51. Obama 14. Barack Obama. Obama Revisionism : Adams and Jefferson, Friends of Islam Speech: веб-сайт. URL:
<http://www.nationalreview.com/corner/182765/obama-revisionism-adams-and-jefferson-friends-islam-andrew-c-mccarthy>
52. Obama 15. Barack Obama. Remarks by the President At The New Economic School Graduation: веб-сайт. URL:
<https://www.whitehouse.gov/the-press-office/remarks-president-new-economic-school-graduation>
53. Obama 16. Barack Obama. Remarks in State of the Union Address As Delivered: веб-сайт. URL:

<https://www.whitehouse.gov/the-press-office/2016/01/12/remarks-president-barack-obama-%E2%80%93-prepared-delivery-state-union-address>

54. Obama 17. Barack Obama. Remarks by the President to the Ghanaian Parliament: веб-сайт. URL:

<https://www.whitehouse.gov/the-press-office/remarks-president-ghanaian-parliament>

55. Obama 18. Barack Obama's Inaugural Address: веб-сайт. URL:

<https://www.whitehouse.gov/the-press-office/2013/01/21/inaugural-address-president-barack-obama>

56. Obama 19. Barack Obama. Prepared Remarks: Back to School Event: веб-сайт. URL:

<https://obamawhitehouse.archives.gov/mediaresources/PreparedSchoolRemarks>

57. Obama 20. Barack Obama. Remarks by the President at the Acceptance of the Nobel Peace Prize: веб-сайт. URL:

<https://www.whitehouse.gov/the-press-office/remarks-president-acceptance-nobel-peace-prize>

58. Obama 21. Barack Obama. Remarks by the President in State of the Union Address: веб-сайт. URL: <https://www.whitehouse.gov/the-press-office/2012/01/24/remarks-president-state-union-address>

59. Obama 22. Barack Obama. Speech in Berlin : "A World That Stands as One: веб-сайт. URL: <https://my.barackobama.com/page/content/berlinvideo/>

60. Obama 23. Barack Obama. 9/11 Pentagon Memorial Speech: веб-сайт. URL:

<http://www.americanrhetoric.com/speeches/barackobama/barackobama911pentagonmemorialspeech.htm>

61. Trump 1. Donald J. Trump. Press Statement on U.S.-China Relations and Departure from the World Health Organization, 2020: веб-сайт. URL: <https://www.americanrhetoric.com/speeches/donaldtrumpworldhealthorganizationdeparture.htm>

62. Trump 2. Donald J. Trump. Arab Islamic American Summit Address: веб-сайт. URL:

<https://www.americanrhetoric.com/speeches/donaldjtrumparabislamicamericansummit.htm>

63. Trump 3. Donald J. Trump's victory speech: веб-сайт. URL:
<https://news.sky.com/story/donald-trumps-election-victory-speech-full-transcript-10651128>
64. Trump 4. Donald J. Trump. Liberty University Commencement Address: веб-сайт.
 URL: <https://time.com/4778240/donald-trump-liberty-university-speech-transcript/>
65. Trump 5. Donald J. Trump. Press Conference on COVID-19 Status: веб-сайт. URL:
<https://www.americanrhetoric.com/speeches/donaldjtrumpcovid19presser07-21-20.htm>
66. Trump 6. Donald J. Trump. Donald Trump and Joe Biden 1st Presidential debate: веб-сайт. URL:
<https://www.rev.com/blog/transcripts/donald-trump-joe-biden-1st-presidential-debate-transcript-2020>
67. Trump 7. Donald J. Trump. Address at the NATO Unveiling of 9/11-Article 5 and Berlin Wall Memorials: веб-сайт. URL:
<https://www.americanrhetoric.com/speeches/donaldjtrumpnatomemorials.htm>
68. Trump 8. Donald J. Trump. Second State of the Union Address: веб-сайт. URL:
<https://www.whitehouse.gov/sotu/>
69. Trump 9. Donald Trump. The first Trump-Clinton presidential debate: веб-сайт. URL:
https://www.washingtonpost.com/news/the-fix/wp/2016/09/26/the-first-trump-clinton-presidential-debate-transcript-annotated/?utm_term=.c1d8f5c54d27
70. Trump 10. Donald Trump. First State of the Union Address: веб-сайт. URL:
<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/president-donald-j-trumps-state-union-address/>
71. Trump 11. Donald Trump. Donald Trump's Foreign Policy Speech: веб-сайт. URL:
<https://www.nytimes.com/2016/04/28/us/politics/transcript-trump-foreign-policy.html>

72. Trump 12. Donald Trump. Interview with Jimmy Kimmel on «Jimmy Kimmel Live!» on ABC: веб-сайт. URL:
<https://www.thestreet.com/story/13418003/1/the-smart-stupid-way-donald-trump-talks.html>
73. Trump 13. Donald Trump. Inaugural Address: веб-сайт. URL:
https://www.washingtonpost.com/news/the-fix/wp/2017/01/20/donald-trumps-full-inauguration-speech-transcript-annotated/?utm_term=.3f16bb4bc036
74. Trump 14. Donald Trump. The Second presidential debate: веб-сайт. URL:
<https://www.nytimes.com/2016/10/10/us/politics/transcript-second-debate.html>
75. Trump 15. Donald Trump. Donald Trump announces a presidential bid: веб-сайт. URL:
<https://www.washingtonpost.com/news/post-politics/wp/2015/06/16/full-text-donald-trump-announces-a-presidential-bid/>
76. Trump 16. Donald Trump. Donald Trump's jobs plan speech: веб-сайт. URL:
<https://www.politico.com/story/2016/06/full-transcript-trump-job-plan-speech-224891>
77. Trump 17. Donald Trump. President Donald J. Trump's State of the Union Address: веб-сайт. URL:
<https://www.americanrhetoric.com/speeches/stateoftheunion2018.htm>
78. Trump 18. Donald Trump. Third Debate of Donald Trump vs Hillary Clinton: веб-сайт. URL:
<https://www.nytimes.com/2016/10/20/us/politics/third-debate-transcript.html>
79. Trump 19. Donald Trump. Remarks by the President Trump about Election 2020: веб-сайт. URL:
<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-election/>
80. William J. Clinton 1. Inaugural Speech: веб-сайт. URL:
<https://clintonwhitehouse6.archives.gov/1993/01/1993-01-20-president-clintons-inaugural-speech.html>